

İç Mekân Süs Bitkilerinin Önemi ve Tüketici Eğilimlerinin Belirlenmesi: Tokat Kenti Örneği

Kübra YAZICI*

Yozgat Bozok Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü Erdoğan Akdağ Kampüsü 66900, YOZGAT

Öz

İç mekân süs bitkileri farklı saksı, kap veya kasalarda yetiştirilmeye uygun dekoratif yaprağa, çiçeğe ve ya gövdeye sahip olan bitkilerdir. İnsanlar kentsel yaşamda çoğunlukla kapalı ortamlarda vakit geçirmektedir. Son zamanlarda Dünya'yı saran Covid-19 pandemisi de göz önünde bulundurulduğunda; insanların sosyal yaşamlarının kapalı alanlarla kısıtlandığı ve ev yaşamının güvenilir hale geldiği görülmektedir. Ancak kapalı alanlarda vakit geçirmek bireyleri psikolojik olarak olumsuz etkileyebilmektedir. İç mekân süs bitkilerinin insanların doğa özlemini ve doğayla bağ kurduğu canlı varlıklar olmasından dolayı insan sağlığına ve performansına doğrudan etkilidir.

Bu çalışmada; Tokat kenti örneği ele alınarak iç mekân süs bitkilerini satın alan kişilerin tüketim eğilimlerini araştırmak amacıyla anket çalışması yapılmıştır. Anket değerlendirmesinde grafik yöntemleri ve Ki kare Analizi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda talebi artırıcı çalışmaların yapılması ve kitlenin tercih ettiği iç mekân süs bitkilerinde alışkanlıkların dışına çıkılabileceği, ihtiyaçların karşılanabilmesi için çeşitlerin artırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel yaşam, tüketici tercihleri, peyzaj, süs bitkileri

Importance of Indoor Ornamental Plants and Determination of Consumer Trends: A Case Study in Tokat City

Abstract

Indoor ornamental plants are plants which have a decorative leaf, flower or stem suitable for growing in different pots, Indoor ornamental plants are plants which have a decorative leaf, flower or stem suitable for growing in different pots containers or crates. People spend time in urban areas, mostly in closed environments. Considering the Covid-19 pandemic that has recently surrounded the Earth; it is seen that the social life of people is restricted to closed areas and home life becomes reliable. However, spending time in confined spaces could negatively affect individuals. Indoor ornamental plants are directly effective on human health and performance, as they are living beings that people yearn for and connect with nature.

In this study, consumer survey carried out to examine the consumption trends of indoor ornamental plants in the example of Tokat city. In the survey evaluation, graphic methods and Chi-square Analysis were applied. In line with the obtained results, it was necessary to carry out works to increase demand and the variety of habits of the indoor ornamental plants consumers was emphasis.

Keywords: Urban life, consumer preferences, landscape, ornamental plants

1. Giriş

Süs bitkileri yüzyıllardır estetik ve fonksiyonel olarak kullanılmaktadır. Günümüzde kentleşmenin getirdiği olumsuz etkilerden biri olan doğa özleminin giderilmesinde ve kent ortamlarının daha yaşanılabilir olmasında da süs bitkileri etkin rol oynamaktadır (Korkut vd.,1995; Yazgan vd., 2005). Süs bitkileri genel bir kavramı oluşturmakta ve kullanım durumuna göre dört farklı gruptan oluşmaktadır. Bu gruplar; kesme çiçekler, dış mekan süs bitkileri ve mevsimlik çiçekler, iç mekan süs bitkileri ve soğanlı ve yumru bitkilerden oluşmaktadır (Uslu, 2002; Ay, 2009; Yazici ve Gülgün, 2016; Gülgün ve Yazici, 2016). Süs bitkilerinin kullanım alanının geniş olması farklı ortam ve alanlarda tercih edilmesi ürün yelpazesini de olumlu yönde etkilemektedir. Özellikle bitkilerin doğa insan ilişkisinde etkileri göz önüne alındığında (Liu vd., 2007; Yazici ve Gülgün, 2017; Akça ve Yazici, 2017) kullanıldığı ortamda fonksiyonelliğinin sağlık boyutlarında algılanması da mümkündür. İç mekan süs bitkileri de bireylerin yaşam ortamlarında yer aldığı için kişisel tercihler kullanım şeklini etkileyebilir. İç mekan süs bitkileri farklı saksı, kap veya kasalarda yetiştirilmeye uygun dekoratif yaprağa, çiçeğe veya gövdeye sahip olan bitkilerdir. Diğer bir deyişle, kapalı (ev, ofis vb) ya da yarı kapalı (balkon) yetiştirilebilen bitkilerdir (Korkut ve İnan, 1995). İç mekan süs bitkileri hava kalitesini artırdığı gibi insan-doğa arasındaki bağı güçlü kılmaktadır. Liu (2007), Yüksel Duman (2008), Hartig vd., (2014); Şevik vd., (2016)'e göre 2000'li yıllar arasında dünya nüfusu %47 (2,9 milyar kişi) kentsel alanda yaşarken 2030 yılında artarak bu oranın %60 olacağı tahmin edilmektedir. Büyük kentlerde yaşayan insanların %80'inin kapalı ortamda yaşadığı düşünüldüğünde bu durum insan sağlığı etkilediği bir gerçektir. Richardson vd., (2013) ve Bringslimark (2009) laboratuvar deneyleri ve yarı deneysel saha çalışmaları sonucunda, iç mekan bitkilerinin psiko-fizyolojik stres gibi semptomlarda hasta sağlığı üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu belirtmişlerdir.

Kısaca iç mekan süs bitkileri insan sağlığına ve performansına doğrudan etkilidir (Şevik vd., 2015). Bu nedenle kentlerde kişilerin tercih ettiği iç mekan süs bitkilerini ve tüketici profilini belirlemek önemlidir. Tüketici tercihleri ile ilgili farklı alanlarda birçok araştırma yapılmıştır (Büyükbay Oruç vd., 2009; Bektaş vd., 2010; Lorcu ve Bolat, 2012; Gözener ve Sayılı, 2013; Ekmekcibal vd., 2013; Sayılı ve Gözener, 2016). Tüketici tercihlerinin belirlenmesi ile ilgili yapılan araştırmalarda genel bir çerçeve de incelendiğinde bölgesel ve yerel katkıları ve önerileri ön plana çıkmaktadır. Ayrıca yapılan çalışmalarda kitlenin ihtiyaç ve tercihlerinin belirlenmesi ve bu ihtiyaçları etkileyen faktörler de incelenmiştir. Süs bitkileri ölçeğinde yapılan çalışmalar ele alındığında; Gencer (2014) İstanbul'da yapılan anket çalışmasına göre; %32,7 sinin kesme çiçek %37,2 sinin iç mekan ve %19 sinin yapay çiçeği tercih ettiğini belirtmiştir. Tüketicilerin gelir ve eğitimleri doğrultusunda tüketim de artmıştır. Erzurum'da yapılan araştırmada ise en fazla tüketilen kesme çiçeğin karanfil olduğu ve tüketicilerin başta sevgililer günü olmak üzere anneler günü, öğretmenler günü gibi özel günlerde tüketildiği tespit etmişlerdir (Bulut vd., 2007). Yılmaz ve Zengin (2003) dış mekan süs bitkileri tercihleri ile ilgili yaptıkları çalışmada tüketicilerin en fazla çiçek ve gövde özelliği olan ve gölge amaçlı kullanılan bitkileri tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Sezen vd., (2017) ise iç mekan tasarımlarında bitki kullanımlarının kişiler üzerindeki etkilerini araştırmışlardır ve bitki kullanımlarının bireyler üzerinde cinsiyet, yaş ve eğitimin önemli derecede etkili olduğunu belirtmişlerdir. Farklı kavramsal perspektiften bakıldığında iç mekan süs bitkilerinin (Yoo vd., 2006; Ulrich 1979); kapalı alanlarda bireylerin stres altında olması durumunda, stres azaltıcı veya onarıcı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bu konuda yapılan anket çalışması sonucuna göre bireylerin stresli ve gürültülü ortamdan iç mekan süs bitkilerinin olduğu mekana gittiklerinde kan basınçlarında önemli farklılıklar olduğunu ve doğanın onarıcı etkilerinin fizyolojik aktivite seviyelerindeki olumlu değişikliklere sebep olduğunu ortaya çıkarmışlardır (Ulrich vd., 1991). Selim vd. (2020) yaptıkları anket çalışmasında iç mekan süs bitkilerini tercih edenlerin en çok orkide ve kaktüsü tercih ettiğini ve iç süs bitkilerinin bakımını düzenli yaptıklarını belirtmişlerdir.

Bu araştırmanın temel amacı; Tokat kentinde iç mekan süs bitkileri ürünlerine yönelik tüketim eğilimlileri ve desenleri ve satın alma davranışlarını saptamaktır. Çalışma, 181 tüketiciye yapılan anketler oluşturmuştur. İç mekan süs bitkileri ile ilgili bu tür çalışmaların sınırlı sayıda olması nedeniyle literatüre kaynak oluşturacağı düşünülmektedir. Bunu yanı sıra elde edilen veriler; gelecekte yapılacak üretim faaliyetlerinde veri tabanı oluşturarak, tüketicilerin tercih ettikleri ürün desenlerine yeni çeşitlerin eklenmesine de katkı sağlayacaktır.

2. Materyal ve Metot

Araştırmanın materyali Mart-Aralık 2019 tarihleri arasında Tokat kentindeki iç mekan süs bitkileri tüketicilerinden oluşmaktadır. Tüketicilerin iç mekan süs bitkileri ürünlerine olan eğilimleri ve satın alma davranışlarını ele alan bu çalışma yüz yüze anket çalışması yoluyla elde edilen veriler doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Tokat kentinde iç mekan süs bitkileri tüketen kişi sayısına dair istatistiki veriler mevcut değildir. Anket sayısının belirlenmesinde Özkök vd., (2019) çalışmasından yararlanılmıştır. Araştırmada kolayda örnekleme yöntemi ile iç mekan süs bitkilerini perakende satan firmanın yıllık satışı üzerinden ortalama aylık tüketici sayısı belirlenmiştir. 181 geçerli anket veri analizine tabi tutulmuştur. Araştırma kitlesine demografik

bilgilerinin yanı sıra canlı çiçek tüketimi (İç mekan süs bitkileri ve kesme çiçek) tercihleri ve tercih nedenleri ilgili sorular sorulmuştur. Daha sonra iç mekan süs bitkileri bazında; tercih ettikleri bitki, tercih ettikleri renk, tercih ettikleri özel gün satın alma yöntemi, bakım bilgisi, tercih ettiği bitkiyi temin etme sorularının yanı sıra 5'li likert ölçeğine göre iç mekan süs bitkileri bakım ve estetik özellikler ile ilgili sorular değerlendirilerek; elde edilen veriler çizelge ve grafik olarak sunulmuştur. Yöntem olarak; gruplar arası karşılaştırmada Khi-Kare testi kullanılmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. Ankete katılan kişilerin sosyo-demografik özellikleri

Tokat, Merkez ilinde 181 geçerli anket sonuçlarından kişilere ait sosyo-demografik özellikler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Demografik özellikler

"Demografik özellikler	Aralıklar	İç mekan süs bitkisi tercih edenler		Kesme çiçek süs bitkisi tercih edenler	
		Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%
Cinsiyet	Kadın	77	71,3	32	43,8
	Erkek	31	28,7	41	56,2
Yaş grupları	16-30	67	62,0	21	28,8
	31-45	20	18,5	32	43,8
	46-60	12	11,1	12	16,4
	60 ve üstü	9	8,3	8	11,0
Yaş	İç mekan süs bitkisi tercih edenler	N:108	Min:17	Max:65	St sapma:0,977
	Kesme çiçek süs bitkisi tercih edenler	N:73	Min:18	Max:61	St sapma:0,945
Medeni durum	Evli	36	33,3	19	26,0
	Bekar	72	66,7	54	74,0
İkamet	Merkez	73	67,6	52	71,2
	İlçe	35	32,4	21	28,8
Eğitim	İlköğretim	21	19,4	6	8,2
	Lise	20	18,5	17	23,3
	Üniversite	63	58,3	45	61,6
	Lisans üstü	4	3,7	5	6,8
Meslek	Serbest	16	14,8	19	26,0
	Memur	14	13,0	8	11,0
	İşçi	8	7,4	6	8,2
	Emekli	8	7,4	3	4,1
	Ev hanımı	9	8,3	1	1,4
	Öğrenci	50	46,3	30	41,1
	İşsiz	1	0,9	5	6,8
	Diğer	2	1,9	1	1,4
Gelir	1000 TL ve altı	42	38,9	27	37,0
	1001-2600 TL	29	26,9	25	34,2
	2601-4000 TL	15	13,9	6	8,2
	4001 TL üstü	22	20,4	15	20,5
Gelir	İç mekan süs bitkisi tercih edenler	N:108 Ortalama:2064,16	Min:600	Max:8.500	St sapma:1,15
	Kesme çiçek süs bitkisi tercih edenler	N:73 Ortalama:2045,06	Min:6000	Max:9.000	St sapma:1,18

Buna göre ankete katılanların 108'i iç mekan süs bitkisini tercih ederken 73 kişisi kesme çiçek tercih etmiştir. İç mekan süs bitkisi tercih eden kişi sayısı kesme çiçek tüketenlere göre daha fazladır. Gencer (2014) yaptığı anket sonucuna göre de kesme çiçek satın alanların oranı %32,9 iken saksılı bitki tercih edenlerin oranı ise 39,7 olarak bulunmuştur. Bu sonuç doğrultusunda tüketicilerin saksılı bitkileri kesme çiçekten daha fazla tükettiği ortaya

çıkılmaktadır. İç mekan süs bitkisi %71,3'si (77 kişi) kadın, %28,7(31 kişi)'si erkektir. Gencer (2014) ve Sezen vd., (2017) yaptıkları çalışmalarda ankete katılan kadın katılımcıların erkeklerden daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre süs bitkileri ile ilgili anketlere kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha ilgili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Kesme çiçek satın alanların %43,8'inin (32 kişi) kadın, %56,2'sinin (41 kişi) erkek olduğu görülmektedir. Yaş grubuna göre iç mekan süs bitkisini en fazla 16-30 yaş grubu (%62) en az ise 60 yaş ve üstü (%8,3 - 9 kişi) tercih etmektedir. İç mekan süs bitkisi tercih edenlerin yarsından fazlasının medeni durumu bekar %66,7 (72 kişi), %33,3 (36 kişi) evlidir. İç mekan süs bitkisi satın alanların %67,6'sı (73 kişi) Merkez ilçesinde yaşarken %32,4'ü (35 kişi) Tokat'a bağlı ilçelerde yaşamaktadır. Anket sonuçları, eğitim durumu açısından değerlendirildiğinde %62'sinin Üniversite veya Lisansüstü düzeyinde eğitim aldığı kişi görülmektedir. İç mekan süs bitkisini en fazla tercih eden meslek grubu öğrenci (%46,3) ve en az tercih eden meslek grubu ise işçilerdir (%0,9).

3.2. Ankete katılan kişilerin tüketim tercihleri

Ankete katılan 181 kişiden 108 kişi iç mekan süs bitkilerini tercih ederken 73 kişi kesme çiçek tercih etmiştir. Tercih nedenlerine göre kesme çiçek tercih edenlerin % 15'i estetik olduğu için, %12'si anlamlı olduğu için, %10'u ise taşınması kolay olduğu için tercih etmiştir. % 8,2'si bakım gerektirmediği için tercih etmiştir. İç mekan süs bitkilerini satın alan kişiler; 38 kişi (%21) kalıcı (uzun ömürlü) olması nedeniyle, 22 kişi (% 12,2) uygun fiyatlı bulması nedeniyle, 14 kişi (%7,7) bakımı kolay olması nedeniyle tercih etmişlerdir. Ayrıca 11 kişi (%6,1) çiçekleri daha dekoratif olduğu için tercih etmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Tokat Kenti'nde canlı çiçek tüketim tercihleri

Kesme çiçek süs bitkisini tercih etme nedenleri	Kişi sayısı		İç mekan süs bitkilerini tercih etme nedeni	Kişi sayısı	
	Kişi sayısı	%		Kişi sayısı	%
Estetik olması	15	20,5	Kalıcı (uzun ömürlü) olması	38	21
Anlamlı olması	12	16,4	Uygun fiyatlı olması	22	12,2
Taşınmasının kolay olması	10	13,7	Bakımının kolay olması	14	7,7
Aldığı kişi tercih ediyor olması	9	12,3	Çiçeklerinin dekoratif olması	11	6,1
Farklı renk ve çeşit hazırlanabilmesi	8	9,6	Yetiştirmek sevmesi	9	5
Kurutup saklanabilir olması	7	11	Aldığı kişi tercih ediyor olması	8	4,4
Uygun fiyatlı olması	6	8,2	Çiçeklerinin solmaması	6	3,3
Bakım gerektirmemesi	6	8,2	-	-	-

3.3. İç mekan süs bitkisini tercih ettikleri özel günler ve tercih ettikleri renk grubu

Tokat, Merkez ilinde 108 kişinin anket sonuçlarına göre iç mekan süs bitkilerini satın alanların, tercih ettikleri özel gün Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Ankete katılan kişilerin iç mekan süs bitkilerini tercih ettikleri özel günler

Tercih ettikleri özel günler	Kişi sayısı	%
Sevgililer günü	71	65,7
Anneler günü	64	35,4
Kadınlar günü	27	25
Öğretmenler günü	51	28,2
Hasta ziyareti	27	25
Yeni iş	36	19,9
Doğum günü	25	23,1
Yılbaşı	8	7,4
Nişan, düğün vb. törenler	6	5,6

*İç mekan süs bitkilerini tercih eden 108 kişiden yanıt alınmıştır. Birden çok seçenek işaretlendiği için yüzde değerler toplamı %100 aşmaktadır.

Anket sonucuna göre; iç mekan süs bitkileri satın alan kişilerin %65,7'si (71 kişi) en çok sevgililer gününde iç mekan süs bitkileri aldığı bunu sırasıyla anneler günü (%35,4) öğretmenler günü (%28,2), yeni iş kutlamaları için (19,99) tercih ettikleri görülmektedir (Tablo 3).

En az nişan, düğün vb. törenlerde %5,6 tercih edilmektedir. Bulut vd. (2007) yaptıkları çalışmada tüketicilerin sevgililer günü, anneler gününde ve öğretmenler gününde süs bitkilerini tercih ettiklerini belirtirken; Gencer (2014) ise söz, nişan düğün gibi organizasyonlarda hediye olarak tercih eden kişi sayısının anneler günü ve sevgililer gününde tercih edenlere göre daha fazla olduğunu belirtmiştir.

İç mekan süs bitkileri saksılı yetiştirilmesinin yanı sıra dekoratif yaprak ve çiçeklere sahip olması ile dikkat çekmektedir. Ankete katılan kişilerin iç mekan süs bitkilerinde tercih ettikleri renkler Tablo 4'te gösterilmiştir. Anket sonucuna göre; en fazla beyaz (%52,8-57 kişi) renkli çiçeğe sahip olan iç mekan süs bitkileri tercih edilmektedir. Sırasıyla 46 kişi kırmızı (%42,6), 33 kişi pembe (%30,6), 31 kişi çiçeksiz yeşil (%28,7) bitkileri tercih etmektedir. En az lila-mor 12 kişi (%11,1) renkli iç mekan süs bitkilerini tercih etmektedir (Tablo 4). İç mekan süs bitkileri tüketimini etkileyen önemli faktörlerden biri tüketicilerin cinsiyetidir. Buna göre renk seçimi ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,03<0,05$). Erkekler beyaz ve yeşil rengi tercih ederken kadınlar kırmızı ve pembeyi daha çok tercih etmişlerdir.

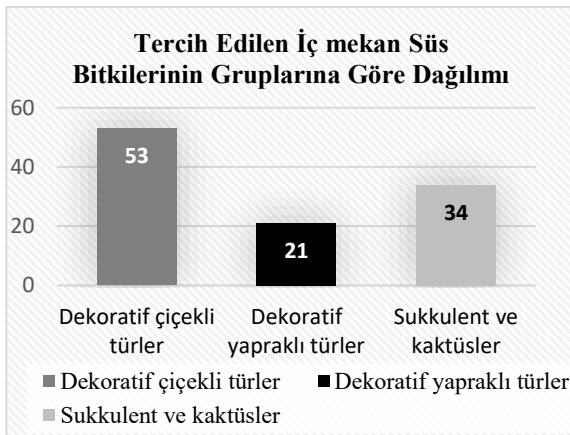
Tablo 4. Ankete katılan kişilerin iç mekan süs bitkilerinde tercih ettikleri renk

Tercih ettikleri çiçek rengi	Kişi sayısı	%
Beyaz	57	52,8
Kırmızı	46	42,6
Pembe	33	30,6
Yeşil (Çiçeksiz)	31	28,7
Sarı	22	20,4
Fuşya	16	26,9
Turuncu	15	13,9
Lila-Mor	12	11,1

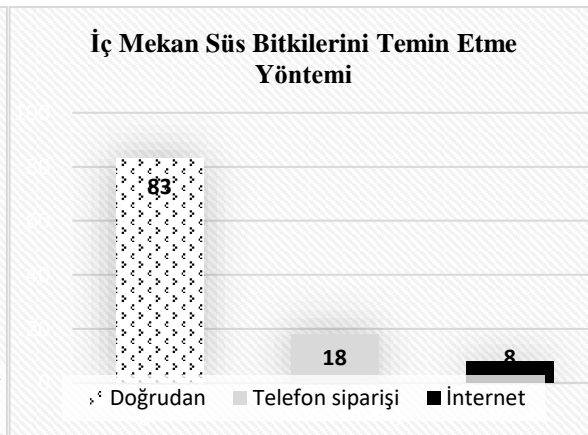
*İç mekan süs bitkilerini tercih eden 108 kişiden yanıt alınmıştır. Birden çok seçenek işaretlendiği için yüzde değerler toplamı %100 aşmaktadır.

3.4. İç mekan süs bitkisinde tercih ettikleri grup ve satın alma yöntemi

Ankete katılanların %49,1'i (53 kişi) dekoratif çiçekli türleri tercih ederken % 31,5'i (34 kişi) sukkulent ve kaktüs türlerini tercih ederken %19,4'ü (21 kişi) dekoratif yapraklara sahip türleri tercih etmektedirler (Şekil 1). İç mekan süs bitkilerini temin etme yöntemlerine verilen yanıtlara göre; %76,5'i (83 kişi) doğrudan satın almayı tercih ederken %16,3'ü (18 kişi) telefon siparişi ile %7,2'si (8 kişi) ise internet üzerinden satın almaktadır (Şekil 2). Akça vd. (2019) yaptıkları çalışmada tüketicilerin dışında perakendecilerin de temin yöntemi olarak en fazla doğrudan satış yaptıklarını belirtmişlerdir. İç mekan süs bitkisini alırken cinsiyet ile tercih ettikleri grup dağılımı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p =0,00<0,05$).

Şekil 1 İç mekan süs bitkilerinin gruplara göre dağılımı

Şekil 2. İç mekan süs bitkilerini temin etme yöntemleri

Yapılan anket çalışmasında iç mekan süs bitkilerini satın alan kişilere bakımı ile ilgili bilgi alıp almadıkları sorulmuştur. Buna göre; %65,7'si (71 kişi) iç mekan süs bitkileri bakımı ile ilgili bilgi alırken %34,3 (37 kişi) bakımı ile ilgili bilgi almadan satın almaktadır. Bunun yanı sıra istenilen iç mekan süs bitkisini temin edenler 82 kişi (%75,9) dir. İç mekan süs bitkileri tercihlerinin dağılımında; teorik çalışmalar ve sosyo-ekonomik yapı ile süs bitkileri tüketiminin ilişkili olduğunu destekleyen çalışmalar(kaynaklar) göz önünde bulundurularak gelir, eğitim, cinsiyet sayısının etkili olduğu değerlendirilmektedir. İç mekan süs bitkisini alırken eğitim düzeyleri ile bakımı ile ilgili bilgi alma düzeyinin dağılımı tespit etmek için Chi kare testi uygulanmıştır. Bakım bilgisi alanlar ile eğitim düzeyleri arasında bir ilişki vardır ($p = 0,018 < 0,05$).

3.5. Tercih edilen iç mekan süs bitkilerinin özellikleri

İç mekan süs bitkisi satın alan kişilere bitkilerde aranan özellikler ile ilgili bilgiler hakkında görüşler 5'li likert ölçeği kullanılarak değerlendirilmiştir. İç mekan süs bitkilerinde kolay bakılabilmesinin önemli olması 4,08 puan alırken, bulunduğu ortama olumlu etki yaratması 3,99 puan almıştır. İç mekan süs bitkilerinin balkon veya salonda konumlandırıldığı yer ihtiyaçlarına göre belirlenmesinin önemli olması 3,97 puan, iç mekan süs bitkilerinde saksı seçiminin önemli olduğu 3,94 puan almıştır. İç mekan süs bitkilerinde çiçeksiz olanlar tercih edilmesi en düşük puanı (2,75) almıştır. İç mekan süs bitkileri minyatür olması 2,69 puan almıştır (Tablo 5).

Tablo 5. Ankete katılan kişilerin iç mekan süs bitkilerinin özellikleri ile ilgili görüşleri

İç mekan süs bitkilerinde aranan özellikler	Ortalama	Standart Sapma
İç mekan süs bitkisinin çiçekli olması önemlidir.	3,73	1,21
İç mekan süs bitkilerinde kolay bakılabilmesi önemli bir unsurdur.	4,08	0,94
İç mekan süs bitkilerinde aranjman önemlidir.	3,51	1,11
İç mekan süs bitkilerinde çiçeksiz olanlar tercih edilmelidir.	2,75	1,33
İç mekan süs bitkilerinde çiçek renkleri önemlidir.	3,86	1,32
İç mekan süs bitkilerinde saksı seçimi önemlidir.	3,94	1,16
İç mekan süs bitkileri her evde bulunması gerekir.	3,76	1,13
İç mekan süs bitkilerinin balkon ve ya salonda konumlandırıldığı yer ihtiyaçlarına göre belirlenmelidir.	3,97	1,01
İç mekan süs bitkileri buldukları ortamda olumlu etki yaratırlar.	3,99	1,08
İç mekan süs bitkilerinin çiçeklerinin kokulu olması gerekir.	3,36	1,24
İç mekan süs bitkilerinin saksılarının ve ya toprağının yılda bir kez değiştirilmesi gerekmektedir.	3,87	1,15
İç mekan süs bitkilerinde bitki boyu önemlidir.	3,22	1,19

3.6. Tercih edilen iç mekan süs bitkileri

İç mekan süs bitkisi satın alan kişilerin satın aldıkları çeşit dağılımı Tablo 6'da verilmiştir. Buna göre ankete katılan kişiler 20 farklı iç mekan süs bitkisini tercih etmiştir. En fazla satın aldığı türler sukkulent ve kaktüsler (%18,5) ve orkide (%16,7)'dir. Sırasıyla tüketilen türler ise; menekşe (% 10,2), kalanşo (%6,5), Atatürk çiçeği (%5,6), flamingo çiçeği, açelya, sıklamen, barış çiçeğini tercih edenlerin sayısı eşittir. cam güzeli ve benjamin %3,7 iken Gardenya, avize çiçeği, dua çiçeği (%2,8)'dir. En az tercih edilen türler ise; guzmania (%1,9), difenbahya (%0,9), devetabanı (%0,9), kauçuk(%0,9), dragon ağacı (%0,9), kraton (%0,9)'dır. Elde edilen sonuçlardan da anlaşılacağı gibi tüketiciler sukkulent ve kaktüs dışında genellikle çiçekli türleri tercih etmişlerdir.

Tablo 6. Tercih edilen iç mekan süs bitkileri

			
Sukkulent ve kaktüsler	Orkide	Menekşe	Kalanşo
Kişi sayısı:20 %:18,5	Kişi sayısı:18 %:16,7	Kişi sayısı:11 % 10,2	Kişi sayısı:7 %:6,5
			
Atatürk Çiçeği	Flamingo Çiçeği	Açelya	Sıklamen
Kişi sayısı:6 % 5,6	Kişi sayısı:5 %:4,6	Kişi sayısı:5 %:4,6	Kişi sayısı:5 %:4,6
			
Barış çiçeği	Cam güzeli	Benjanin	Gardenya
Kişi sayısı:5 %:4,6	Kişi sayısı:4 %:3,7	Kişi sayısı:4 %:3,7	Kişi sayısı:3 %:2,8
			
Avize Çiçeği(Yuka)	Guzmania	Kraton	Difenbahya
Kişi sayısı:3 %:2,8	Kişi sayısı:3 %:2,8	Kişi sayısı:2 %:1,9	Kişi sayısı:2 %:1,1
			
Devetabanı	Kauçuk	Dragon ağacı	Dua çiçeği
Kişi sayısı:1 %:0,9	Kişi sayısı:1 %:0,9	Kişi sayısı:1 %:0,9	Kişi sayısı:1 %:0,9
Toplam kişi sayısı: 108 Toplam yüzdelerik: %100			

Resim Kaynakları: Url 1.

4. Sonuç ve Öneriler

Süs bitkileri kullanıldıkları alanlara estetik ve fonksiyonel açıdan karakteristik özellikler kazandıran, dengeleyen, geliştiren ve canlandıran elmandır (Akça ve Gülgün, 2019). Doğanın temel taşlarından birini oluşturulan bitkiler insan yaşamında özellikle doğa insan ilişkisinde önemli yere sahiptir. Bu nedenle kapalı alanlarda yani beton yığınları arasında kalmış insanlar üzerindeki olumlu etkisi vardır. Bu çalışmada Tokat kentinde süs bitkisi tercih edenlerin demografik özelliklerinin belirlenmesinin yanı sıra tercih nedenleri ve tercih ettikleri iç mekan süs bitkileri ile ilgili sonuçlar elde edilmiştir. Bu anket sonuçlarına göre;

- Ankete katılan 108 kişi iç mekan süs bitkisini satın almayı tercih etmiştir.
- İç mekan süs bitkisi satın alanların %71,3'si (77 kişi) kadın, %28,7(31 kişi)'si erkektir.
- İç mekan süs bitkisi tercih edenlerin yarsından fazlasının medeni durumu bekar %66,7 (72 kişi), % 33,3 (36 kişi) evlidir.
- İç mekan süs bitkisi satın alanların %67,6 (73 kişi) Merkez ilçesinde yaşarken ederken %32,4'ü (35 kişi) diğer Tokat'a bağlı diğer ilçelerde yaşamaktadır.
- Eğitim durumu bakımından ankete katılan kişilerin %62'nin (63+4) Üniversite veya Lisansüstü düzeyinde eğitim aldığı kişi görülmektedir.
- İç mekan süs bitkisini en fazla tercih eden meslek grubu öğrenci (%46,3) ve en az tercih eden meslek grubu ise işçilerdir (%0.9).
- İç mekan süs bitkisini en fazla özelliklerle kalıcı yani uzun ömürlü (38 kişi) ve uygun fiyatlı (22 kişi) olmasından dolayı tercih etmektedir.
- İç mekan süs bitkileri satın alan kişilerin %49,1'i (53 kişi) dekoratif çiçekli türlerini % 31,5'i (34 kişi) sukkulent ve kaktüs türlerini ve %19,4'ü (21 kişi) dekoratif yapraklara sahip türlerini tercih etmektedirler.
- İç mekan süs bitkilerini temin etme yöntemleri bakımından %76,5'i (83 kişi) doğrudan satın almayı tercih ederken %16,3'ü (18 kişi) telefon siparişi ile %7,2'si (8 kişi) ise internet üzerinden satın almaktadır
- %65,7'si (71 kişi) iç mekan süs bitkileri bakımı ile ilgili bilgi alırken %34,3 (37 kişi) bakımı ile ilgili bilgi almadan satın almaktadır.
- En fazla satın alınan türler sukkulent ve kaktüsler (%18,5) ve orkide (%16,7)'dir.

Yapılan bu çalışmada görüldüğü gibi kadınların süs bitkilerine ilgilileri erkek tüketicilere göre daha fazladır. Bunun yanı sıra tüketicilerin yarısından fazlası bekarıdır. Bitkilerin çiçekli olması önemli bir kriterdir. İç mekan süs bitkilerini tercih etmelerinin en önemli nedeni uzun ömürlü olması ve uygun fiyatlı olmasıdır. Sukkulent ve kaktüslerin en çok tercih edilmesindeki neden ise uygun fiyat olması ile paraleldir. Ayrıca sukkulent ve kaktüsler çiçekli bitkilere göre daha az bakım istemektedir. Süs bitkileri tüketimi ile sosyo-ekonomik yapı doğru orantılıdır (Gülgün vd., 1995). Bu çalışmada da ankete katılanların yarıdan fazlasının eğitim düzeyi üniversite veya lisansüstüdür. Bunun yanı sıra; tüketicilerin bitki temininde doğrudan satın alma yöntemini tercih etmesi bitkileri görerek aldıklarını göstermektedir. İç mekan süs bitkileri beton yapıların sert görünümünü yumuşatması, ses akustiğini dengelemesi, gürültü derecesindeki seslere karşı bariyer oluşturulması, monotonluğu giderdiği göz önüne alındığında estetik özelliklerinin yanı sıra fonksiyonel özellikleri açısından da önemlidir. Bu nedenle bitkilerin sağlıklı büyümesi için istenilen ekolojik koşulların kapalı alanlarda sağlanması önemlidir. Bu çalışma ile Tokat, Merkez ilçesinde tüketici profili ortaya konulmuştur. Elde edilen veriler ışığında tüketicilerin belirli iç mekan süs bitkilerinde (sukkulent ve kaktüsler, orkide ve menekşe) talebin daha fazla olduğu görülmektedir. Salgın hastalıkların meydana getirdiği yeni yönelimlerden biri de; insanların kalabalık ortamlardan ziyade özel yaşam alanlarında daha fazla zaman geçirmeleridir. Bu durum insanların doğadan uzaklaşmasına da neden olmaktadır. Ancak kapalı mekanlarda kullanılan canlı bitkiler doğaya özlemi gidermenin yanı sıra insanların ruhsal sağlığını da olumlu etkilemektedirler. İç mekan süs bitkilerinin ruhsal sağlık açısından da önemli bir materyal olduğu düşünüldüğünde iç mekan süs bitkileri taleplerinin karşılanması çeşitliliğin artması ve sağlıklı bitkilerin satın alınması önemlidir. Teknolojik çağda olmanın getirdiği avantajlar sayesinde tüketiciler kişiye özel tasarlanmış canlı çiçekleri, bitki bakımını, saksılı bitki çeşitliğini internet aracılığıyla araştırma imkanına sahiptir. Özellikle son yıllarda çiçekçiler dışında marketlerin iç mekan süs bitkisi satması, özellikle marketlerin Tv reklamlarında kampanyalı canlı çiçek satması, internet sitelerinin çiçek satış reklamlarının birçok platformda yer alması talebin şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle satışlarda tanıtım reklam promosyon ve talebi artırıcı çalışmalar yapılmalıdır. Ürünler teknoloji ile birleştirilerek (örn: karakod uygulamaları ile 3D görüntüsünü inceleme) imkanları sağlanmalıdır. Kentlerde perakende satış yapan firmaların bitki çeşitliliğin arttırması da iç mekan süs bitkilerini satın alanların tercih yelpazesini olumlu anlamada etkileyecektir.

Teşekkür

Bu çalışmada, iç mekan süs bitkisi tüketicilerine Tokat'ta iç mekan süs bitkileri satışı yapan Yaprak Çiçekçilik aracılığıyla ulaşılmıştır.

Kaynaklar

1. Akça SB, Yazici K (2017). Çaycuma (Zonguldak) Kentinin Kentsel Açık-Yeşil Alan Yeterliliği Ve Geliştirme Olanakları. VI. Uluslararası Meslek Yüksekokulları Sempozyumu, 1, 318-326.
2. Akça SB, Yazici K, Karaelmas D (2019). Zonguldak İli Kesme Çiçek Perakendecilerinin Analizi. Bartın Orman, Fakültesi Dergisi. 2019; 21(3): 1-1.
3. Akça ŞB, Gülgün Aslan B (2019). Kampüs Yaşamında Estetik ve Fonksiyonel Açından Süs Bitkilerinin Yeri ve Önemi; Çaycuma Kampüsü Örneği, Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 2019, 21 (2):267-279.
4. Ay S (2009). Süs Bitkileri İhracatı, Sorunları ve Çözüm Önerileri: Yalova Ölçeğinde Bir Araştırma. Suleyman Demirel University Journal Of Faculty Of Economics & Administrative Sciences . 2009, Vol. 14 Issue 3, P423-443. 21p.
5. Bektaş Z, Miran B, Uysal Ö, Günden C (2010). Dondurulmuş Gıda Ürünlerine Yönelik Tüketici Tercihleri: İzmir İli Örneği. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi , 47 (3) , 211-221 .
6. Bringslimark T, Hartig T, Patil GG (2009). The Psychological Benefits Of Indoor Plants: A Critical Review Of The Experimental Literature. J. Environ. Psychol. 29:422–33.
7. Bulut Y, Akpınar E, Yılmaz H (2007). Erzurum Kentinin Kesme Çiçek Tüketim Potansiyelinin Belirlenmesi Ve Çözüm Önerileri. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Dergisi, 24(2): 7-11.
8. Büyükbay Oruç E, Sayılı M, Uzunöz, M (2009). Tüketicilerin Sosyo- Ekonomik Özellikleri İle Salça Tüketimleri Arasındaki İlişki: Tokat İli Örneği, Gıda Teknolojileri Elektronik Dergisi Cilt: 4, No: 1, 2009 (17).
9. Ekmekçibal Z, Sayılı M, Gözener B (2013). Tokat İli Merkez İlçede Ailelerin Ekmek Tüketimleri Üzerine Bir Araştırma, Si Journal Of Agriculturalfaculty Of Gaziosmanpaşa university, 30 (1), 61-69.
10. Gencer B (2014). Dünya'da Ve Türkiye'de Kesme Çiçek Sektörü Pazarlama Organizasyonları Ve Tüketici Eğilimleri, Namık Kemal Üni, Fen Bil. Enst, Doktora Tezi.
11. Gözener B, Sayılı M (2013). Tüketicilerin Açık Süt ve Süt Ürünleri Tüketim Tercihlerinin İncelenmesi: Tokat-Turhal İlçesi Örneği. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi , 8 (1) , 160-175 .
12. Gülgün Aslan B, Yazici K (2016). Üretimden Pazarlamaya Türkiye De Süs Bitkileri. TÜRKTOB (19), 64-69.
13. Gülgün B, Hatipoğlu A, Birişçi T, Türkyılmaz B (1995). Bazı Önemli Kesme Çiçeklerde Kullanılan Kimyasalların Vazoda Yaşam Süresi Üzerine Etkileri. ” Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 32(1), 175–182.
14. Hartig T, Mitchell R, De Vries S, Frumkin H (2014). Nature And Health. Annual Review Of Public Health, 35, 207–228.
15. Korkut A, Yıldırım T, Görür G, Çakmak S (1995). Türkiye'de Süs Bitkileri Tüketim Projeksiyonları Ve Üretim Hedefleri”, İv. Türkiye Ziraat Mühendisliği Teknik Kongresi, Tarım Haftası'95 Kongre Kitabı, 2. Cilt, T.C. Ziraat Bankası Kültür Yayınları No:26, 697-714, Ankara.
16. Korkut A, İnan İH (1995). “Saksılı Süs Bitkileri”, Hasad Yayıncılık Ltd. Şti. Mart1995, İstanbul.
17. Liu Y-J, Mu Y-J, Zhu Y-G, Ding H, Arens NC (2007). Which Ornamental Plant Species Effectively Remove Benzene From Indoor Air? Atmos. Environ. 41:650–54.
18. Lorcu F, Bolat BA (2012). Edirne İlinde Kırmızı Et Tüketim Tercihlerinin İncelenmesi Journal Of Tekirdag Agricultural Faculty 9(1): 71,85.
19. Özkök F, Mecan ŞO, Yıldırım HM, Korkmaz H, Sünnetçioğlu S. Ayhan Ç (2019) Determination Of Economical Value Of Ida Mountains' Tourism By The Travel Cost Method Electronic Journal Of Social Sciences ISSN:1304-0278 Kış -2019 Volume:18 Issue: 69 (412-424).
20. Richardson EA, Pearce J, Mitchell R, Kingham S (2013). Role Of Physical Activity İn The Relationship Between Urban Green Space And Health. Public Health 127:318–24.
21. Sayılı M, Gözener B (2013). Trabzon İli Of İlçesi'nde Ailelerin Çay Tüketim Durumu ve Alışkanlıkları. Gıda Teknolojileri Elektronik Dergisi, 8(2): 1-7.
22. Selim C, Akgün İ, Olgun R (2020). Ofislerde Kullanılan İç Mekân Bitki Tercihlerinin, Bakım Olanaklarının Ve Hava Kalitesi Üzerine Etkilerinin Değerlendirilmesi: Akdeniz Üniversitesi Örneği, Türk Tarım – Gıda Bilim Ve Teknoloji Dergisi, 8(3): 702-713, 2.
23. Şevik H, Belkayalı N, Sakıcı Ç, Ayan E, Şenöz E, Karakaş H (2015). Journal Of Chemical, Biological And Physical Sciences 5(2) (2015) 2115-2121.

24. **Şevik H, Çetin M, Işınkaralar, K (2016)**. Bazı İç Mekan Süs Bitkilerinin Kapalı Mekanlarda Karbondioksit Miktarına Etkisi. *Düzce Üniversitesi Bilim Ve Teknoloji Dergisi*, 4 (2) , 493-500.
25. **Sezen I, Aytatlı B, Ağrılı RA, Patan E (2017)**. İç Mekân Tasarımında Bitki Kullanımının Birey Ve Mekân Üzerine Etkileri, *ATA Planlama Ve Tasarım Dergisi*, 1:1, 25-34.
26. **Ulrich RS (1979)**. Visual Landscapes And Psychological Well-Being. *Landsc. Res.* 4:17–23.
27. **Ulrich RS, Simons RF, Losito BD, Fiorito E, Miles MA, Zelson M (1991)**. Stress Recovery During Exposure To Natural And Urban Environments. *Landsc. Res.* 11:201–30.
28. **Uslu A (2002)**. İthal Süs Bitkileri İle Ekonomik/Ekolojik Park Tasarımı Gerçekleşebilir mi? II. Ulusal Süs Bitkileri Kongresi, 22-24 Ekim 2002, Antalya.
29. **Yazgan ME, Korkut AB, Barış E, Erkal S, Yılmaz R, Erken K, Gürsan K, Özyavuz M (2005)**. Süs Bitkileri Üretiminde Gelişmeler. Ziraat Mühendisleri Odası Teknik Kongresi, 3-7 Ocak 2005.
30. **Yazıcı K, Gülgün B (2016)**. Tr83 İllerinde Süs Bitkileri Sektörünün Mevcut Durumu Ve Gelistirilmesi Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Gıda Tarım Bilimleri Dergisi*, 3(1), 18-24.
31. **Yazıcı K, Gülgün Aslan B (2017)**. Açık-Yesil Alanlarda Dış Mekân Süs Bitkilerinin Önemi Ve Yaşam Kalitesine Etkisi Tokat Kenti Örneği. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 54(3), 275-284.
32. **Yılmaz S, Zengin M (2003)**. Erzurum Kent Halkının Süs Bitkilerine Olan Talebinin Belirlenmesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri: A, Sayı: 1, Yıl: 2003, Issn: 1302-7085, Sayfa:29-42.
33. **Yoo MH, Kwon YJ, Son KC, Kays SJ (2006)**. Efficacy Of Indoor Plants For The Removal Of Single And Mixed Volatile Organic Pollutants And Physiological Effects Of The Volatiles On The Plants. *J. Am. Soc. Hort. Sci.* 131:452–58.
34. **Yüksel ÜD (2008)**. Kentlerde Yapısal Ve Yeşil Alanlardaki Hava Ve Yüzey Sıcaklıklarının İrdelenmesi: Ankara Örneği, *Ekoloji*, 18(69) (2008) 66-74.
35. Url 1: www.ciceksepeti.com Erişim: 15.05.2020.